

ΟΜΑΔΑ Α΄

- A.1** Να γράψετε στο τετράδιό σας τα ονόματα των φιλοσόφων της **Στήλης Α** και δίπλα τη θέση που αποδίδεται στον καθένα από αυτούς από τη **Στήλη Β**:

Στήλη Α	Στήλη Β
Χιουμ	Εκείνο που σκεφτόμαστε και εκείνο που υπάρχει είναι ένα και το αυτό.
Πλάτωνας	Κριτήριο των επιλογών του ανθρώπου είναι το ένστικτο της αυτοσυντήρησης.
Χομπς	Γνωρίζω σημαίνει ξαναθυμάμαι.
Παρμενίδης	Δεν έχουμε καμιά απόδειξη ότι πέρα από τη σχέση διαδοχής μεταξύ δύο γεγονότων, που συνδέονται αιτιοκρατικά, υπάρχει επίσης ένας αναγκαίος δεσμός.
	Η αρχή της δικαιοσύνης εξασφαλίζει την <i>παλίντονο αρμονία</i> .

Μονάδες 8

- A.2** Να γράψετε στο τετράδιό σας τις σωστές ως προς το περιεχόμενο προτάσεις.

- Κατά τον Αναξίμανδρο το άπειρο θα πρέπει να συμμετέχει στο συμπαντικό αγώνα, τον οποίο διεξάγουν τα τέσσερα στοιχεία της φύσης.
- Κατά τον Δημόκριτο η διαδικασία της τμήσης ενός υλικού αντικειμένου έχει όρια.
- Κατά τον Αρίστιππο ο σκοπός της ζωής μας είναι να επιδιώκουμε με κάθε τρόπο τις ηδονές.
- Ο Λοκ υποστηρίζει ότι υπάρχουν έμφυτες ιδέες στο νου.

Μονάδες 8

- A.3** Να δώσετε με συντομία το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:
"σκεπτικισμός"
"υπερβατικολογική συνείδηση"
"καταστηματικές ηδονές"
"φυσιοκρατική πλάνη".

Μονάδες 20

- A.4** Να εξηγήσετε με συντομία γιατί, κατά τους στωικούς, το να ζει κανείς σύμφωνα με το λόγο, ισοδυναμεί με το να ζει σύμφωνα με τη φύση.

Μονάδες 14

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (ΟΜΑΔΑ Α΄)

A1.

Χιουμ: Δεν έχουμε καμιά απόδειξη ότι πέρα από τη σχέση διαδοχής μεταξύ δύο γεγονότων, που συνδέονται αιτιολογικά, υπάρχει επίσης ένας αναγκαίος δεσμός

Πλάτωνας: Γνωρίζω σημαίνει ξαναθυμάμαι

Χομπς: Κριτήριο των επιλογών του ανθρώπου είναι το ένστικτο της αυτοσυντήρησης

Παρμενίδης: Εκείνο που σκεφτόμαστε και εκείνο που υπάρχει είναι ένα και το αυτό.

A2.

Οι σωστές ως προς το περιεχόμενο προτάσεις είναι:

- Κατά τον Δημόκριτο η διαδικασία της τμήσης ενός υλικού αντικειμένου έχει όρια
- Κατά τον Αρίστιππο ο σκοπός της ζωής μας είναι να επιδιώκουμε με κάθε τρόπο τις ηδονές

A3.

σκεπτικισμός : Αμφιβολία για τη δυνατότητα της γνώσης

(Η βασική θέση της φιλοσοφική αυτής θεωρίας από την πιο μετριοπαθή ως και την πιο ακραία της μορφή είναι ότι « για όλα πρέπει να αμφιβάλλουμε » Ο χαρακτηρισμός « όλα» αναφέρεται στον κόσμο της εμπειρίας μας, σε ό,τι μπορούμε να συλλάβουμε μέσω των αισθήσεων μας. Ο ακραίος όμως σκεπτικισμός αμφισβητεί την ύπαρξη εκείνου που αποκαλούμε « ψυχή » , «πνεύμα » , «νου» ή «συνείδηση» και αρνείται την ύπαρξη της εξωτερική πραγματικότητας). Η παραπάνω αναφορά είναι προαιρετική.

υπερβατολογική συνείδηση : Είναι ο εσωτερικός παρατηρητής του εαυτού μας, που, υπερβαίνοντας διαρκώς κάθε δυνατότητα παρατήρησης, στέκεται μονίμως πίσω από τις εμπειρίες μας. Κατά τον Καντ είναι ο κοινός παρατηρητής και εκτιμητής όλων όσα συμβαίνουν μέσα μας.

καταστηματικές ηδονές : Είναι συνυφασμένες με καταστάσεις του εαυτού μας που χαρακτηρίζονται από την ηρεμία και τη γαλήνη, συνάδουν προς μια ήρεμη, παθητική κατάσταση του εαυτού μας και μας φέρνουν πιο κοντά στην ευτυχία.

φυσιοκρατική πλάνη: Είναι η πλάνη στην οποία περιπίπτει κανείς , όταν προσπαθεί να συναγάγει μια πρόταση του πρέπει, όπως η πρόταση « όλοι οι άνθρωποι πρέπει να πράττουν σύμφωνα με το ένστικτο της αυτοσυντήρησης», από μια πρόταση του είναι, όπως η πρόταση « όλοι οι άνθρωποι έχουν το ένστικτο της αυτοσυντήρησης », όταν δηλαδή προσπαθεί να προσδιορίσει το ηθικό χρέος μας.

A4.

Βλ. σχολικό βιβλίο σελ.93 « Αρχές Φιλοσοφίας » Β' Λυκείου τίτλος

Η ειμαρμένη : Από « *Γι' αυτό, προκειμένου ...* » μέχρι « *... ευτυχησμένοι*»

ΟΜΑΔΑ Β'

B.1 Ποια ήταν η άποψη των σοφιστών για την ηθική και πώς την αμφισβήτησε ο Σωκράτης;

Μονάδες 25

B.2 Στο απόσπασμα που σας δίνεται να εντοπίσετε βασικές θέσεις της φιλοσοφίας του Ντεκάρτ και να τις αναλύσετε.

"Εξετάζοντας με προσοχή τί ήμουν, είδα ότι μπορούσα να υποθέσω πως δεν είχα σώμα και πως ούτε κόσμος υπήρχε, ούτε τόπος όπου να βρίσκομαι, αλλά πως δεν μπορούσα γι' αυτό να υποθέσω πως ούτε κι εγώ υπήρχα. Απεναντίας, ακριβώς από το ότι σκεπτόμουν ν' αμφιβάλλω για την αλήθεια των άλλων πραγμάτων, έβγαινε ολοφάνερα και πολύ σίγουρα πως εγώ υπήρχα. Ενώ, αν είχα μονάχα πάψει να σκέπτομαι, δεν είχα κανένα λόγο να πιστέψω πως υπήρχα, έστω κι αν ήταν αληθινά όλα τα υπόλοιπα που είχα φανταστεί. Απ' αυτό κατάλαβα πως ήμουν μια υπόσταση που ολόκληρη η ουσία ή η φύση της δεν είναι παρά το να σκέπτεται και δεν έχει ανάγκη, για να υπάρχει, από κανένα τόπο κι ούτε εξαρτιέται από

τίποτα το υλικό. Έτσι που, αυτό το εγώ, δηλαδή η ψυχή, χάρη στην οποία είμαι ό,τι είμαι, είναι εντελώς ξέχωρη από το σώμα, κι είναι μάλιστα ευκολότερο να γνωρίσει κανένας αυτήν παρά εκείνο· κι αν ακόμα το σώμα δεν υπήρχε διόλου, πάλι η ψυχή δεν θα έπαυε να είναι ό,τι είναι".

Ρενέ Ντεκάρτ, *Λόγος περί της μεθόδου* IV, § 37.

Μονάδες 25

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

B1.

Βλ. σχολικό βιβλίο « Αρχές Φιλοσοφίας» Β΄ Λυκείου σελ 74-75 , από το κεφάλαιο 1. Οι σοφιστές και ο Σωκράτης την παράγραφο με τίτλο «Οι σοφιστές» και από την παράγραφο με τίτλο « Ο Σωκράτης » σελ 75- 76 από « *Επειδή ο Σωκράτης...* » μέχρι «. . . να διέπουν τη ζωή τους»

B2.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από το έργο « Λόγος περί της μεθόδου » IV,§37 ο φιλόσοφος Ντεκάρτ αναπτύσσει τη βασική του αντίληψη

« Σκέπτομαι άρα υπάρχω » (cogito ergo sum) αλλά και την άποψή του για τη σχέση σώματος και ψυχής. Οι αντιλήψεις αυτές επισημαίνονται στα εξής χωρία: « ... από το ότι σκεπτόμουν ν' αμφιβάλλω για την αλήθεια των άλλων πραγμάτων , έβγαινε ολοφάνερα και πολύ σίγουρα πως εγώ υπήρχα. Ενώ, αν είχα μονάχα πάψει να σκέπτομαι , δεν είχα κανένα λόγο να πιστέψω πως υπήρχα...», « Έτσι που , αυτό το εγώ , δηλαδή η ψυχή, χάρη στην οποία είμαι ό, τι είμαι, είναι εντελώς ξέχωρη από το σώμα,...»

- Οι υποψήφιοι για την άποψη του Ρενέ Ντεκάρτ « Σκέπτομαι άρα υπάρχω » έπρεπε να αναφερθούν στο ομότιτλο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου «Αρχές Φιλοσοφίας» σελ 39
- Για τη σχέση σώματος – ψυχής : Ο Ντεκάρτ θεωρεί ότι οι άνθρωποι συμμετέχουν στην τεράστια μηχανή του σύμπαντος . Με μια διαφορά όμως: ότι οι άνθρωποι συμμετέχουν στη μηχανή αυτή κατά το ήμισυ της ύπαρξή τους. Ο Ντεκάρτ δηλαδή υποστήριξε ότι οι άνθρωποι είναι σύνθετες οντότητες. Αποτελούνται από σώμα και από ψυχή. Από τις δύο αυτές υποστάσεις των ανθρώπων τα σώματά τους, όπως τα ζώα και τ' άλλα άψυχα όντα, είναι μηχανές αυτόματα , όπως το ονομάζει. Η ψυχή όμως που διαθέτουν οι άνθρωποι , η οποία δεν υπόκειται όπως το σώμα στους φυσικούς νόμους, δεν περιλαμβάνεται στην τεράστια μηχανή του σύμπαντος. Το σώμα και η ψυχή του ανθρώπου είναι δύο ριζικώς διαφορετικές μεταξύ τους οντότητες . Εχοντας προβεί ο Ντεκάρτ στη διάκριση μεταξύ σώματος και ψυχής επιχειρεί να προσδιορίσει τις θεμελιώδεις ιδιότητες που χαρακτηρίζουν τις δύο αυτές οντότητες του ανθρώπου . Η ιδιότητα που έχει ένα υλικό αντικείμενο είναι η έκταση. Η έκταση αποτελεί το ουσιαστικό συστατικό κάθε υλικού αντικειμένου και συνεπώς του σώματός μας. Η ψυχή όμως δεν έχει έκταση. Εκείνο που χαρακτηρίζει κάθε γεγονός που εκδηλώνεται στην ψυχή μας είναι η συνείδηση.

Σημείωση : Η συγκεκριμένη απάντηση στο ζήτημα B2 είναι ενδεικτική. Οποιαδήποτε ανασύνθεση των δεδομένων του σχολικού βιβλίου που ανταποκρίνεται στο ερώτημα θεωρείται ορθή.